

EU sitouttaa asevarusteluun, HS 22.2.2008

Vieraskynässä (HS 7.2) Eero Vuohula kirjoitti mutkat suoriksi arvioidessaan EU:n uuden Lissabonin sopimuksen militarisoimisartikloja. Siihen voi kuitenkin yhtyä, että EU ei ole - vielä - sotilasliitto ja että Suomelle ei ole tulossa EU:n sotilaallisia turvatakuita; eihän EU:lla ole, mistä niitä antaa.

USA:n puolustusministeri Robert Gates vaati hiljattain Naton hajoamisen uhalla sotilasliiton muita jäsenmaita lähettämään joukkoja "terrorismin" (eli pataaninationalismin) tukahduttamiseen Etelä-Afganistanissa. Jos olisimme Natossa, vaatimus verisiin sotatoimiin osallistumisesta koskisi myös meitä. EU ei sellaista - vielä - vaadi.

Uudessa Lissabonin sopimuksessa EU:n sisään tuodaan puolustusulottuvuus. Virtuaalista sotilasliittoa Länsi-Euroopan unionia (WEU) ei enää edes mainita, ja sen sotilaalliset tehtävät siirretään EU:lle itselleen.

Sopimukseen on kirjattu yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) lisäksi uusi turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (ETPP).

Kun vanha YUTP "voi johtaa" yhteiseen puolustukseen, mikä tekisi EU:sta sotilasliiton, uusi ETPP "johtaa" yhteiseen puolustukseen (Eurooppa-neuvoston niin yksimielisesti päättäessä).

Yhteinen puolustus on enemmän kuin puolustautumista hyökkääjää vastaan. Sen tulkinta on EU:ssa laava niin että se siihen kuuluvat myös laittomat rauhaanpakottamistoimet, joita YK ei mandatoi. EU ei ole sotilasliitto, mutta ei siis myöskään mikään rauhanyhdistys.

Aluepuolustuksen osalta on Lissabonin sopimukseen kirjattu täydellinen Nato-yhteensopivuus: "Unionin politiikka ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen, siinä pidetään arvossa niitä velvoitteita, joita Pohjois-Atlantin liiton perusteella on tietyillä jäsenvaltioilla, jotka katsovat yhteisen puolustuksensa toteutuvan Pohjois-Atlantin liitossa (Nato), ja se on sopusoinnussa tuossa yhteydessä määritettävän yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa."

Samassa artiklassa keskinäisen puolustusveloitteen "sitoumusten ja yhteistyön on oltava Pohjois-Atlantin liiton puitteissa tehtyjen sitoumusten mukaisia, ja Pohjois-Atlantin liitto on jäseninä oleville valtioille edelleen niiden yhteisen puolustuksen perusta ja sitä toteuttava elin".

Sotilasliiton tunnusmerkki on se, että jäsenvaltiot sitoutuvat yhdessä puolustamaan

hyökkäyksen kohteeksi joutunutta jäsenvaltiota. Sellaiset turvatakuut on kirjattu Naton perustamissopimuksen kuuluisaan V artiklaan (ja myös WEU:n perussopimukseen).

EU:n Nato-jäsenten aluepuolustus hoidetaan Naton kautta, eikä Naton turvatakuiden piiri lavene EU:n sopimuksilla koskemaan kuutta sotilasliittoon kuulumatonta EU-maata.

Lissabonin sopimukseen on kirjattu EU:n omat turvatakuut seuraavasti: "Jos jäsenvaltio joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muilla jäsenvaltioilla on velvollisuus antaa sille apua kaikin käytettävissään olevin keinoin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 51 artiklan mukaisesti. Tämä ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen."

Tämä turvatakuuartikla voidaan tulkita niin (ja niin sen tulkitsi Suomen ulkopoliittinen johto joutuessaan taipumaan turvatakuiden kirjaamiseen poliittisen julistuksen sijasta juridisesti velvoittavaan artiklaan), että se velvoittaa antamaan apua, mutta ei välttämättä sotilaallista apua.

Näin ollen ne EU-maat, jotka eivät ole Naton jäseniä, voivat säilyttää sotilaallisen liittoutumattomuutensa. Ne saavat EU:n ei-sotilaalliset turvatakuut, mutta eivät saa - eivätkä muille anna - Naton sotilaallisia turvakuuita.

Sotilaalliseen avunantoon velvoittaa Lissabonin sopimuksessa vain "yhteisvastuulauseke", mutta sekin vain terrorismin uhan tai terrorismi-iskun tapauksissa. Tulkintakysymykseksi jää, mitä on terrorismi.

Lissabonin sopimuksella EU militarisoidaan turvatakuiden sijasta toisella tavalla: kriisinhallinnan savuverhon suojassa. EU:n velvoittamana Suomi kouluttaa palkkasotilaita operoimaan EU:n isku- eli taistelujoukoissa kaukana EU:n rajojen ulkopuolella. Se on kallista, ja siitä on kysymys (artikla 42.3), kun "jäsenvaltiot sitoutuvat asteittain parantamaan sotilaallisia voimavarojaan".

Suomi on näin sitoutettu lisäämään asevarustelua, mutta ei oman maanpuolustuksen tarpeisiin.

Kun Suomen EU-doktriini on, että haluamme osallistua kaikkiin unionin ytimiin, eräänlainen sotilaallinen EMU on Lissabonin sopimukseen kirjattu "pysyvä rakenteellinen yhteistyö". Sitä voi tehdä koko EU:n nimissä pieni joukko jäsenmaita, jotka panevat toimeen "vaativampia tehtäviä" kansainvälisoikeudellisessa katsannossa myös laittomasti.

Sangen vaativasta tehtävästä on kysymys, kun Suomi valmistautuu lähettämään palkkasotureita operoimaan entisessä Ranskan siirtomaassa Tshadissa maailman korruptoituneimpiin kuuluvan mutta ranskalaismielisen presidentin aseman pönkittämiseksi. Ilman EU:ta me emme itse keksisi sinne mennä.

Lähiviikkojen poliittinen kysymys Suomessa liittyy ns. natottamiseen: onko Suomi valmis operoimaan EU:n taistelujoukko-osastollaan myös Naton nopean toiminnan iskujoukoissa

(NFR). Jos on, se vähentäisi edelleen sen sotilaallisen liittoutumattomuuden uskottavuutta, joka on - vielä - EU:ssa mahdollinen ja jota Suomen kansan enemmistö rakastaa.

Esko Seppänen
Euroopan parlamentin jäsen (vasemmistoliitto)